

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงตรัสไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานอันทรงเกียรติ ในซูเราะฮ์อันนุร
อายะฮ์ที่ 51 ว่า

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ
بَيْنَهُمْ أَنْ يُقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

ความว่า “แท้จริงคำกล่าวของบรรดาผู้ศรัทธา เมื่อพวกเขาถูกเรียกร้องไปสู่
อัลลอฮฺและเราะซูลของพระองค์เพื่อให้ตัดสินระหว่างพวกเขา พวกเขาจะกล่าว
ว่า เราได้ยินแล้ว และเราเชื่อฟังปฏิบัติตามและชนเหล่านี้พวกเขาเป็นผู้ประสบ
ความสำเร็จ”

(อันนุร : 51)

จากอายะฮ์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น คือผู้ที่เดิน
ตามคำสั่งใช้ของอัลลอฮฺ ﷻ และปฏิบัติตามแนวทางของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ นั่นคือการใช้
อิสลามมาบริหารจัดการ และอัลลอฮฺ ﷻ ทรงตรัสไว้อีกว่า

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى
الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ
إِن كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ

تَأْوِيلًا

ความว่า “โอบรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงเชื่อฟังอัลลอฮ์ และเชื่อฟังเราะซูลเถิด และยังผู้นำในหมู่พวกเจ้าด้วย แต่ถ้าพวกเจ้าขัดแย้งกันในสิ่งใด ก็จงนำสิ่งนั้นกลับไปยังอัลลอฮ์และเราะซูล หากพวกเจ้าศรัทธาต่ออัลลอฮ์และวันปรโลก นั้นแหละเป็นสิ่งที่ดียิ่งและเป็นการกลับไปที่สวยงามยิ่ง”

(อัน-นิซาอ: 59)

อิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญกับความรู้และการศึกษาเป็นอย่างมาก อิสลามไม่เพียงแต่จะสอนให้มนุษย์มีความรักต่อความรู้ แต่อิสลามเรียกร้องให้ทุกคนแสวงหาความรู้ ไม่ว่าเขาจะอยู่ที่ใด จะอยู่ในยามที่คับขันหรืออยู่ในภาวะศึกสงครามก็ตาม เพราะความรู้ นั้นเป็นพื้นฐานของการพัฒนามนุษย์ เป็นกุญแจของความเจริญทางวัฒนธรรมและอารยธรรม ความรู้มีความสำคัญในทุกขั้นตอนของการมีอยู่ของมนุษย์ ความรู้เท่านั้นที่ทำให้มนุษย์รู้จักตัวเอง รู้จักจักรวาล และรู้จักผู้อภิบาลผู้ทรงสร้าง(อิบราฮีม ผนรงค์รักษาเขต, 2551: 50) แต่ปัญหาใหญ่ที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบันก็คือปัญหาการสูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นอิสลาม (ฟารามาช บิน มุฮัมมัด เราะห์บิร, 2551: 2) ซึ่งเกิดจากสิ่งแวดล้อมรอบข้างที่ชักนำให้เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานอันดีงามที่เคยปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิกฤติที่เกิดขึ้นกับเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงของสังคม ทั้งในส่วนของพฤติกรรมในส่วนตัวที่แสดงออกที่เต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวายอย่างไรที่พึง ไร้จุดหมายในการดำเนินชีวิตกลายเป็นผู้ที่ผูกติดกับกระแสบริโภคนิยม เป็นผลมาจากการขาดภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำเนินชีวิต (ลัดดา ตั้งสุภาชัย, 2553:52-53) และไม่เว้นแม้กระทั่งเยาวชนมุสลิม ที่ในปัจจุบันกำลังถูกกระแสทุนนิยมพาให้ลุ่มหลงอบายมุข เสพสุขกับการตามกระแสนิยมของตะวันตก ติดการพนัน ติดฟุตบอล หมกมุ่นอยู่กับสิ่งไร้สาระต่าง ๆ (อัลบุนยาน ฟิตยะตุลฮัก, 2551:11) และวิกฤติดังกล่าว เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ง่าย แพร่กระจายอย่างรวดเร็วในสังคม หากไม่ได้รับการแก้ไข ย่อมส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อสังคมและประเทศชาติ (ลัดดา ตั้งสุภาชัย, 2553:139) ท่ามกลางสังคมที่เกิดปัญหาวิกฤติอันน่าเป็นห่วงจากการพัฒนาที่ขาดความสมดุล ระหว่างการพัฒนาทางวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจ สังคมไทยก็เป็นอีกสังคมหนึ่งที่ ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากกระแสวัตถุนิยม ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมมากมาย เช่น ยาเสพติด อาชญากรรม ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กวัยเรียนที่เห็นคุณค่าทางวัตถุนิยมมากยิ่งขึ้น เกิดปัญหาความเสื่อมถอยทางด้านศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามระบอบวิถีชีวิตที่ดีงามของคน การละเลยไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของศิลปะและวัฒนธรรม และการพัฒนาเสริมความรู้สร้างจิตสำนึกในเรื่องความเป็นประชาธิปไตย ความรักชาติ ค่านิยมไทย ยังพัฒนาไม่เต็มที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545:14 อ้างถึงในศักดิ์บุรุษ คำคลี, 2552: 1) ถึงแม้ว่าในบ้านพ่อแม่อาจปลูกฝังให้ลูกอยู่ในแนวทางของอิสลาม แต่สถานที่อื่น ๆ ที่เยาวชนเหล่านี้ต้องเข้าสังคมและใช้ชีวิต ก็เป็นปัจจัยที่ชักนำให้ต้อง

เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ของอิสลามทั้งสิ้น และสิ่งแวดล้อมนอกบ้านประการหนึ่งก็คือ โรงเรียนนั่นเอง (ฟารามาช บิน มุฮัมมัด เราะห์บิร, 2551: 2)

โรงเรียนมีหน้าที่ในการอบรมนักเรียน แก้ไขปัญหา ชัดเกล้าบ่มเพาะนิสัยและปลูกฝังสิ่งที่ดีงามให้เกิดแก่เด็กตั้งที่อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540:216 อ้างถึงใน พนมรส ต้นสีใส, 2550:2) กล่าวไว้ว่า โรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญที่มีบทบาทต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาความเจริญงอกงามและพัฒนาการทุกด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ในสภาพปัจจุบันโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยภาพรวมจะต้องมีชื่อเสียงทางด้านวิชาการ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมที่สวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญนักเรียนจะต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกที่ดี และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข (ธเนศพล ตีปศุณย์, 2552:1)

การปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่สองจึงมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก (สมสุตา ผู้พัฒนา, 2553:4) ซึ่งโรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคมที่เป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขวิกฤติของสังคมไทย โดยบทบาทสำคัญของโรงเรียนก็ต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดและปลูกฝังพื้นฐานทางวัฒนธรรมและค่านิยมที่ถูกต้องดีงามให้กับเด็กและเยาวชน โดยร่วมมือกับครอบครัว รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดในการทำหน้าที่ปกป้องนักเรียนหรือเยาวชนของชาติ (ลัดดา ตั้งสุภาชัย, 2553:147) ดังนั้น นิสัยของผู้เรียนจึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหาร ครู นักเรียนทั้งโรงเรียนจะต้องเต็มใจทำอย่างพร้อมเพรียง ทำอย่างมีแบบแผน เป็นขั้นตอน และทำอย่างต่อเนื่อง (สมสุตา ผู้พัฒนา, 2553: คำนำ) ซึ่งการจะดำเนินการให้ประสบความสำเร็จนั้น สถานศึกษาจะต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สมบูรณ์ คือการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาแต่ละช่วงชั้น เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการดำรงชีวิตที่สามารถใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง และอีกด้านหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนคือ การบ่มเพาะ กล่อมเกลา ปลูกฝัง และปลูกจิตสำนึกเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน เกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ที่ขึ้นในจิตใจ อันจะส่งผลให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ชาญวิทย์ ทับสุพรรณ, 2553: คำนำ) ซึ่งการดูแลนักเรียนนอกเหนือจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนของฝ่ายวิชาการแล้ว สิ่งที่สำคัญไม่แพ้กันก็คือการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (สง่า พุ่มพวง, 2548:1) ซึ่งสอดคล้องกับสมพิศ โห้งาม (2550:87) ที่กล่าวไว้ว่า งานที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพให้กับนักเรียนเป็นอย่างดีนั้นคือ การส่งเสริมให้นักเรียนเป็นทรัพยากรมนุษย์อันมีคุณค่าและคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ ด้วยการพอกพูนความรู้ด้านวิชาการและเพิ่มเติมประสบการณ์ชีวิตจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เข้าร่วม และยังคงเติมเต็มให้นักเรียนเกิดความเจริญงอกงามในภูมิ

ปัญญา อันก่อให้เกิดความรู้อันทรงคุณค่ายิ่งด้วยตัวของนักเรียนเอง สร้างพัฒนาการแก่นักเรียนให้บังเกิดความเจริญงอกงามทั้งทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคมอย่างแท้จริง เป็นการอบรมขัดเกลาให้นักเรียนให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ดังที่กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2551:7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการใช้ชีวิตในสังคมได้ไว้วางใจ การพัฒนาให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการ ส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้วป้องกัน และการช่วยเหลือแก้ไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาเนื่องจากสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในสังคมแล้วปัญหาเศรษฐกิจปัญหาการระบาดของยาเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ในสังคมโลก ปัจจุบันมีการเน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายตั้งแต่ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและความเมตตาที่มีต่อศิษย์ และความภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตงอกงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม แต่จากการศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาพบว่าการเรียนรู้อุบัติการณ์และการจัดการศึกษาอย่างถูกวิธี จึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่รับผิดชอบด้านการศึกษาที่จะต้องระดมความร่วมมือกัน ด้วยการเร่งรัดพัฒนาการจัดการระบบการศึกษาของประเทศไทยให้เจริญรุ่งเรืองอย่างเต็มที่ โดยการเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์และเหมาะสม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี เก่ง อันก่อปรไปด้วยคุณธรรมนำความรู้ เพื่อช่วยกันพัฒนาสังคมไทยให้มีคุณภาพต่อไป (สมพิศ ไห้งาม, 2550: 87)

สาเหตุส่วนหนึ่ง ที่ทำให้การจัดการศึกษาไม่ประสบความสำเร็จนั้น มีสาเหตุมาจากโรงเรียนส่วนใหญ่ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาหรือในด้านวิชาการเป็นเรื่องหลัก แต่สิ่งที่จะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาจิตใจซึ่งมีความสำคัญเทียบเท่ากัน ดังนั้นการที่จะทำให้นักเรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุขในการดำเนินชีวิตได้นั้น การดำเนินงานที่ต้องพัฒนาผู้เรียนในเรื่องของจิตใจ สังคม และค่านิยมต่าง ๆ จึง เป็นสิ่งสำคัญ และสิ่งที่จะมาแก้ปัญหาสิ่งเหล่านี้ได้ ก็คืออิสลาม (ซอบรี นภาพกรและเกาชร์ อีฮา, 2551:6-7)

แนวคิดการจัดการในอิสลามเป็นแนวคิดหลักคำสอนของอัลกุรอานและอัลหะดีษ โดยคำนึงถึงคุณค่าของมนุษยชาติซึ่งเป็นแนวคิดที่สังคมในสมัยท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ถือปฏิบัติในยุคก่อน แต่แนวคิดดังกล่าวก็ประสบความสำเร็จล้มเหลวในยุคปัจจุบัน เนื่องจากในปัจจุบันมิได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการจัดการ จึงส่งผลให้อิสลามในปัจจุบันต้องเผชิญกับภาวะความตกต่ำและถดถอย เพราะการนำแนวคิดและหลักการในการบริหารจัดการมาจากแหล่งอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสังคมโลกตะวันตก ซึ่งการบริหารจัดการของโลกตะวันตกได้รับการยอมรับ

จากสังคมโลกอย่างรวดเร็ว เนื่องจากสังคมมองถึงความก้าวหน้าและความทันสมัย ขณะที่แนวทางการบริหารจัดการของอิสลาม แม้ว่าจะมีศักยภาพที่จะเติบโตและพัฒนาไปตาม แต่เนื่องจากสังคมมุสลิมขาดการพัฒนาให้มีความก้าวหน้าสามารถแข่งขันกับระบบอื่น จึงทำให้ระบบของอิสลามขาดความสนใจจากสังคมโลก (อะหมัด อิบรอฮีม อูบูน, 2553:42-44) ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงนั้น แนวคิดของอิสลามเป็นสิ่งที่สามารถผนวกแนวคิด ทั้งจากซีกตะวันออกและซีกตะวันตกได้ เพราะอิสลามเป็นศาสนาที่อัลลอฮ์ประทานมาให้แก่มวลมนุษยชาติ มีความสัจจะและสมบูรณ์อย่างแท้จริง เพราะเป็นสิ่งที่เริ่มต้นมาจากอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงปรีชาญาณและรอบรู้ จึงได้ทรงสร้างสิ่งที่สมบูรณ์แบบที่สุดมาให้แก่มวลมนุษยชาติ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ไม่สมบูรณ์แบบเหล่านี้ กลับถูกแทนที่ด้วย แนวคิดที่ชาติตะวันตกได้คิดค้นขึ้นมา และได้รับการสนับสนุนจากสื่อต่าง ๆ รวมทั้งการโฆษณาชวนเชื่อ และส่งผลให้ความเชื่อของมุสลิมต่อหลักคำสอนอิสลามต้องไขว้เขวไป เกิดการเปรียบเทียบกันระหว่างแนวคิดอิสลามกับแนวคิดร่วมสมัย ทั้ง ๆ ที่ในความจริงแล้ว แนวคิดร่วมสมัยที่เป็นที่นิยมอยู่ในปัจจุบันก็มาจากแนวคิดของอิสลามนั่นเอง จึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่บรรดานักปราชญ์มุสลิมในทุกสาขาวิชาจำเป็นต้องทำการศึกษาวิจัยในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดอิสลามและทำการเผยแพร่อย่างกว้างขวางต่อไป เพื่อเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ความคลุมเครือในแนวคิดอิสลามได้หมดไป ซึ่งต้องอาศัยการเชิญชวนให้ทุกคนหันมาสนใจศึกษาภายใต้ระบบของอิสลามนั่นเอง (อะหมัด อิบรอฮีม อูบูน, 2553: คำนำ) อีกทั้งการที่จะทำให้การบริหารจัดการของอิสลามเป็นที่ยอมรับได้นั้น การเรียนรู้และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักการของอิสลามมาใช้จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง (อัลบุนยาน พิตยะตุลฮัก, 2551: 11) และสิ่งที่จะนำไปสู่เป้าหมายข้างต้นได้ ก็คือ การศึกษา เพราะการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมวลมนุษยชาติ เปรียบเสมือนดวงประทีปส่องนำชีวิตเป็นประตูของความสำเร็จ และเป็นกุญแจแห่งอารยธรรม ดังนั้นจึงไม่มีประชาชาติใดในโลกอันกว้างใหญ่นี้ ที่ปฏิเสธความสำคัญของการศึกษา เพราะต่างตระหนักดีว่าพวกเขาอาจจะดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุข หากปราศจากการศึกษา ความจริงการศึกษานั้นไม่เพียงแต่จะมีความจำเป็นต่อมนุษย์เท่านั้น หากแต่ยังมีความสำคัญทั้งทางตรงและทางอ้อมต่ออُمَّมัลลุคอื่น ๆ ของอัลลอฮ์อีกด้วย (อิบราฮีม ณรงครักษาเขต, 2546:1)

จากการศึกษางานวิจัยของนาโนชญ์ พัจนี ได้กล่าวไว้ว่า อิสลามมีคำสอนครอบคลุมทุกแง่มุมของชีวิต มีคำสอนครอบคลุมชีวิตทุกด้าน มีทั้งหลักจริยธรรมและกฎหมาย เพื่อจัดระเบียบชีวิตส่วนบุคคลและสังคมให้อยู่ในรูปแบบที่สมบูรณ์ เพื่อให้บุคคลได้ใช้ชีวิตอย่างมีสันติสุข (มาโนชญ์ พัจนี, 2546: 52-53) และวิธีการที่จะใช้ในการอบรมเลี้ยงดู สั่งสอนปกครอง ดูแล แก้ไขและพัฒนาบุคคลให้ดีขึ้น ก็คือ การต้อบียะฮ์ ซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีการและคำสอนของอิสลามนั่นเอง (อับดุลลอฮ์นาศิหฺ อุลวาน, 2553: คำนำ)

การต้อบียะฮ์เป็นวิธีการที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้นำมาใช้กับบรรดาเศาะหาบะฮ์และบุคคลอื่น ๆ รอบข้างของท่าน โดยรูปแบบที่หลากหลาย จึงทำให้บรรดาเศาะหาบะฮ์ คือกลุ่มชนหนึ่งที่ไม่เหมือนเช่นบรรดากลุ่มชนอื่นบนพื้นแผ่นดินนี้ พวกเขาคือบรรพชนที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นที่ไม่เหมือนเช่นบรรดาผู้คนทั้งหลาย พวกเขาคือบรรดาประชาชาติที่เป็นผู้นำไม่เหมือน

เช่นประชาชาติอื่น ๆ ทั้งหมด และด้วยรูปแบบอันเป็นแบบอย่างนี้เอง ที่มุสลิมทุกคนสมควรนำมาเป็นแนวทางในการอบรมสั่งสอน โดยเฉพาะบุคคลที่เป็นครูผู้สอนและนักดาอีย์ทุกคน (มุหัมมัด บิน อับดุลลอฮ์ อัดดูวัยซุ, 2555: คำนำ)

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร เป็นโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ ได้ประกาศนโยบายโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนบูรณาการอิสลาม โดยใช้อัลกุรอาน และอัลหะดีษเป็นแนวทางและเนื้อหาหลักในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจากผลการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารพบว่า ระบบพัฒนานักเรียนโดยใช้การตรึงปียะฮ์ในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร เป็นนวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข (รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2,2553:2) และจากการสัมภาษณ์นายอับดุลเลาะ เซ็ง รองผู้อำนวยการโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปกครองที่เลือกให้นักเรียนเข้าศึกษา ณ โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ปกครองเลือกให้บุตรหลานศึกษา ที่นี้เพราะว่าโรงเรียนได้ใช้อิสลามและการตรึงปียะฮ์นักเรียนมาดูแลนักเรียนในทุกชั้นตอน โดยพบว่าผู้ปกครองร้อยละ 42.20 ให้นักเรียนเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร เนื่องจากโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารเป็นโรงเรียนที่ใช้อิสลามมาบูรณาการในการจัดกระบวนการเรียนรู้อของนักเรียน และโรงเรียนมีการตรึงปียะฮ์นักเรียนเพื่อนำอิสลามมาเป็นวิถีในการดำเนินชีวิต ใช้ระบบการตรึงปียะฮ์ในการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในการดูแลนักเรียน (อับดุลเลาะ เซ็ง, สัมภาษณ์ 25 ตุลาคม 2556)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร ได้นำแบบอย่างในการตรึงปียะฮ์ของท่านนบีมาใช้อย่างเคร่งครัด จึงสามารถกลายเป็นนวัตกรรมหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาได้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาวิธีการของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารเพื่อนำมาเปิดเผยให้โรงเรียนอื่นได้นำมาเป็นแบบอย่าง เพราะจากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนที่บูรณาการอิสลามยังให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวอยู่น้อยมาก และที่สำคัญคือ โรงเรียนเอกชนที่ใช้อิสลามในการบูรณาการจัดการเรียนการสอนยังขาดตำราที่ชี้แนะแนวทางในการบริหารจัดการตามแนวทางของอิสลาม เพราะยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาหรือรวบรวมข้อมูลในทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการตรึงปียะฮ์นักเรียนในโรงเรียนเอกชนเลย

ผู้วิจัย ในฐานะผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาอิสลาม จึงมีความสนใจอยากศึกษาวิธีการตรึงปียะฮ์นักเรียนของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร ซึ่งเป็นวิธีการที่มีคุณค่าและมีประโยชน์สามารถนำมาใช้พัฒนาบุคคลโดยใช้แนวคิดอิสลามเป็นแนวทางเพื่อเยาวชนที่เป็นความหวังของสังคมและประเทศชาติ และหวังว่าวิธีการตรึงปียะฮ์ดังกล่าวจะสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ที่สนใจได้นำไปใช้ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้ตนเองเป็นผู้ที่อยู่ในแนวทางของศาสนา และเป็นที่ยกย่องของอัลลอฮ์ ﷻ อันจะส่งผลให้บุคคลมีความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

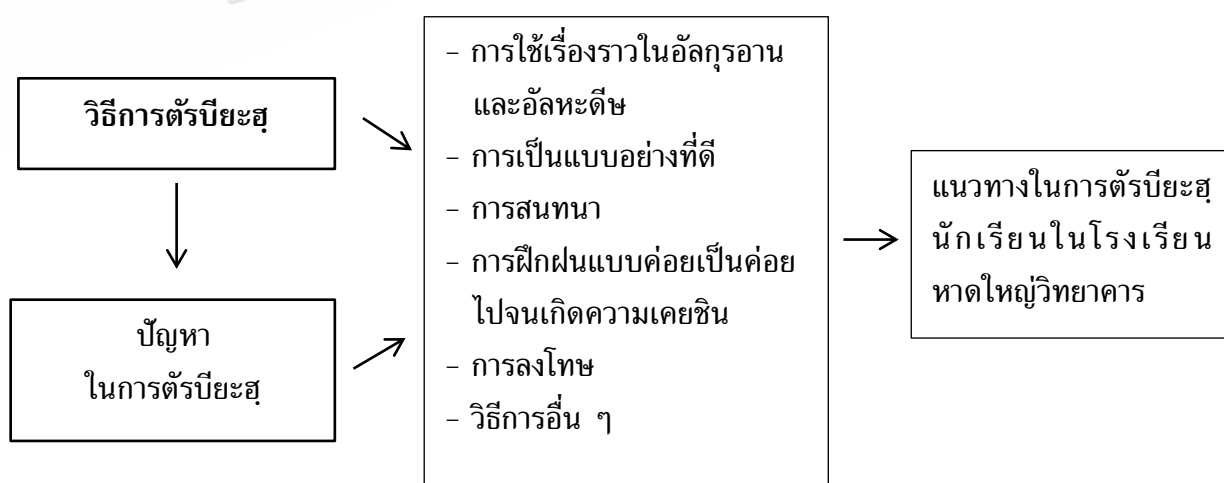
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการตรึงยีส่นักเรียน ในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการตรึงยีส่นักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาวิธีการตรึงยีส่นักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

1.3 คำถามการวิจัย

1. วิธีการตรึงยีส่นักเรียน ในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีอะไรบ้าง
2. ปัญหาในการตรึงยีส่นักเรียน ในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีอะไรบ้าง
3. แนวทางในการพัฒนาวิธีการตรึงยีส่นักเรียน ในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาเป็นอย่างไร

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.5 ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงวิธีการดัดนิสัยนักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
2. ทราบถึงปัญหาในการดัดนิสัยนักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
3. ทราบถึงข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาวิธีการดัดนิสัยนักเรียนในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
4. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงานดัดนิสัยนักเรียน ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีขอบเขตการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการดัดนิสัยนักเรียนของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยดังนี้

- 1.1 การใช้เรื่องราวในอัลกุรอานและอัลหะดีษ
- 1.2 การเป็นแบบอย่างที่ดี
- 1.3 การสนทนา
- 1.4 การฝึกฝนแบบค่อยเป็นค่อยไปจนเกิดความเคยชิน
- 1.5 การลงโทษ
- 1.6 การดัดนิสัยด้วยวิธีการอื่น ๆ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดเขตพื้นที่การวิจัยคือ โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

3. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแนวทางการพัฒนาการเตรียมความพร้อมนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่วิทยาคาร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 3.1. มุร้อบปีย์ที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน
- 3.2. มุร้อบปีย์ที่เป็นตัวแทนครู จำนวน 6 คน
- 3.3. ตัวแทนนักเรียน จำนวน 11 คน ประกอบด้วย นักเรียนกลุ่มปกติ 5 คน นักเรียนกลุ่มพิเศษ 3 คน และนักเรียนกลุ่มที่ต้องดูแลพิเศษ จำนวน 3 คน

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้บริหาร หมายถึง มุร้อบปีย์ผู้ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานในโรงเรียนขนาดใหญ่วิทยาคาร ที่เกี่ยวข้องกับ การเตรียมความพร้อมนักเรียน ซึ่งได้แก่ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่าย

มุร้อบปีย์ หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติการสอน และหรือครูที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็น ผู้รับผิดชอบในการเตรียมความพร้อมนักเรียน

ผู้ทำหน้าที่มุร้อบปีย์ในการเตรียมความพร้อม หมายถึง ผู้บริหาร ครูผู้ปฏิบัติการสอน และครูที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบในการเตรียมความพร้อมนักเรียน

ผู้ถูกเตรียมความพร้อม หมายถึง นักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่วิทยาคาร

ตัวแทนนักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่วิทยาคาร

นักเรียนในกลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่มีผลการเรียน พฤติกรรม และอื่น ๆ ซึ่งโรงเรียนจัดกลุ่มว่าเป็นนักเรียนที่ไม่เคยทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน และไม่ต้องสอดส่องติดตาม และดูแลเป็นพิเศษ และไม่ได้เป็นผู้นำหรือเป็นนักเรียนแกนนำในกลุ่มนักเรียนด้วยกัน

กลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง นักเรียนที่มีผลการเรียน พฤติกรรม และอื่น ๆ ซึ่งโรงเรียนประเมินว่าเป็นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในด้านใดด้านหนึ่ง และหรือเป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการเป็นผู้นำ ดูแล จัดระเบียบนักเรียนด้วยกันได้

กลุ่มที่ต้องดูแลพิเศษ หมายถึง นักเรียนที่มีผลการเรียน พฤติกรรม หรืออื่น ๆ ซึ่งโรงเรียนประเมินว่าเป็นนักเรียนที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ และต้องคอยติดตามด้วยระบบเตรียมความพร้อม และอื่น ๆ เพื่อประเมินและพฤติกรรม

การเตรียมความพร้อม หมายถึง การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง และเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด มีวิธีการ หลักสูตร การติดตามผล โดยมีมุร้อบปีย์เป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งมีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียน

เกิดทักษะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง จนมีความชำนาญหรือกลายเป็นนิสัยประจำตัว และส่งผลให้สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้

วิธีการตรึงปิยะสุ หมายถึง วิธีการอบรมการขัดเกลาด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่

1. การใช้เรื่องราวในอัลกุรอานและอัลหะดีษ หมายถึง วิธีการตรึงปิยะสุนักเรียน โดยการนำเรื่องราวต่าง ๆ ในอัลกุรอานและอัลหะดีษ มาใช้เป็นสื่อในการตรึงปิยะสุนักเรียน ผ่านวิธีการต่าง ๆ ประกอบด้วย การนำเรื่องราวจากอัลกุรอานและอัลหะดีษมาใช้ในการแนะนำ ตักเตือน ให้ข้อคิดและกำลังใจ ผ่านครูผู้รอบรู้เพื่อนนักเรียน หรือสื่อต่าง ๆ

2. การเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง วิธีการตรึงปิยะสุนักเรียนโดยการปฏิบัติในสิ่งที่ดีของผู้ที่ทำหน้าที่ผู้รอบรู้ ผ่านคำพูด การกระทำและการแสดงออกอื่น ที่นักเรียนผู้ถูกตรึงปิยะสุสามารถรับรู้หรือสังเกตเห็น อาทิเช่น การแต่งกาย การทักทาย การต้อนรับแขก การบริจาค ความรับผิดชอบ และการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

3. การสนทนา หมายถึง วิธีการตรึงปิยะสุนักเรียนโดยการสนทนาระหว่างผู้ตรึงปิยะสุและนักเรียน โดยการพูดคุย แลกเปลี่ยนทั้งตัวต่อตัว และเป็นกลุ่ม โดยเป็นการสนทนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องหรือเป้าหมายเดียวกัน จนกระทั่งทราบถึงผลลัพธ์หรือจุดมุ่งหมายในการสนทนา ซึ่งผู้ถูกตรึงปิยะสุสามารถนำข้อมูลที่สนทนากัน มาเป็นข้อคิด หรือเป็นบทเรียน ที่สามารถนำมาใช้เป็นจุดยืนของตนเองได้ ประกอบด้วย การสนทนาโดยการพูดคุยและให้ความรู้แบบตัวต่อตัว การสนทนาโดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนเป็นกลุ่ม การสนทนาโดยการถามตอบ การเล่าเรื่องราวที่ดี การสนทนาด้วยการพูดหยอกล้อ และการสนทนาด้วยการเริ่มต้นด้วยการสาบานต่ออัลลอฮ์

4. การฝึกแบบค่อยเป็นค่อยไปจนเกิดความเคยชิน หมายถึง วิธีการตรึงปิยะสุนักเรียนโดยการอบรม สั่งสอน ชี้แนะ ฝึกฝน โดยการทำให้ดู และให้ผู้ถูกตรึงปิยะสุทำตาม การบอกแนะนำหรือตักเตือนให้ผู้ถูกตรึงปิยะสุได้ปฏิบัติ จนกระทั่งเกิดความเคยชิน และปฏิบัติจนกลายเป็นกิจวัตร นิสัยหรือวิถีที่ต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ประกอบด้วย การฝึกให้เกิดความเคยชินในด้านความรับผิดชอบต่อการทำอะมัลอิบะตะฮ์ การฝึกให้เกิดความเคยชินในด้านความรับผิดชอบในหน้าที่การเรียน

5. การลงโทษหมายถึง วิธีการตรึงปิยะสุนักเรียนโดยการลงโทษผู้ที่ถูกตรึงปิยะสุ ในกรณีที่ผู้ถูกตรึงปิยะสุทำความผิดด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยเป็นเครื่องมือที่ย้ำให้รู้สึกเกรงและไม่กล้าที่จะกลับไปทำความผิดนั้น ๆ ซ้ำอีก ประกอบด้วย การลงโทษโดยการตำหนิ การลงโทษด้วยการภาคทัณฑ์ และการลงโทษด้วยการเขี่ยนติ

1.8 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ดังนี้

1. ความหมายภาษาไทยของคัมภีร์อัลกุรอาน ผู้วิจัยอ้างอิงจากพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานฉบับที่จัดพิมพ์โดยศูนย์กษัตริย์ฟาฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน ปีฮิจเราะฮ์ศักราช 1419 ผู้แปลคือ สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับแห่งประเทศไทย โดยผู้วิจัยอ้างอิงในบรรณานุกรมเพียงครั้งเดียว

2. การอ้างอิงตัวบทอัลกุรอาน ผู้วิจัยอ้างอิงสุเราะฮ์และอายะฮ์ไว้ด้านหลังของตัวบทและความหมาย

3. การอ้างอิงตัวบทหะดีษ ผู้วิจัยอ้างอิงแหล่งที่มาของหะดีษในเชิงอรรถและหะดีษใดที่มีแหล่งที่มาหลายแหล่ง ผู้วิจัยได้ระบุเจ้าของสำนวนที่อ้างอิงไว้ เช่น สำนวนของมุสลิม เป็นต้น หากไม่ระบุสำนวนที่อ้างหมายความว่าทุกแหล่งที่มาใช้สำนวนเดียวกัน

4. การปริวรรตอักษรอาหรับ - ไทย และอาหรับ - อังกฤษ ผู้วิจัยจะใช้อักษรที่เทียบโดยวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และตารางปริวรรตอักษรของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกา

5. การอ้างอิงผู้วิจัยจะใช้การอ้างอิงแบบนาม - ปี (Author - Date) โดยระบุชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าที่ใช้อ้างอิงในวงเล็บ (...)

6. เนื่องจากผู้วิจัย ไม่ได้เป็นผู้ที่เรียนในสาขาที่เกี่ยวข้องกับอัลกุรอานและอัลหะดีษโดยตรง ดังนั้นเอกสารอ้างอิงที่เกี่ยวกับอัลกุรอานและอัลหะดีษ ผู้วิจัยจึงได้ให้นายนุมาน สะอะ บัณฑิต คณะตะอวะฮ์และอุศลุ้ดดีน มหาวิทยาลัยอิสลามแห่งนครมาดีนะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย และเป็นมหาบัณฑิต สาขาอิสลามศึกษา คณะวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้ เป็นผู้ตรวจทาน

7. เอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นภาษาอาหรับ ได้ให้ผู้ที่จบจากต่างประเทศ ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับภาษาอาหรับเป็นผู้แปล ดังต่อไปนี้

7.1 นายยูดีน พันกาเด มหาบัณฑิต สาขากฎหมายอิสลาม มหาวิทยาลัย Nadwatul Ulama ประเทศ อินเดีย

7.2 นายค็อยรูดดีน หมัดหมัน บัณฑิต สาขาอิสลามศึกษา คณะชะรีอะฮ์และอิสลามศึกษามหาวิทยาลัย Yarmouk ประเทศจอร์แดน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ ดังนี้

1. ﷺ อ่านว่า “สุบฮานะฮฺวะตะอาลา” เป็นคำสรรเสริญต่อเอกองค์อัลลอฮ์ แปลว่า อัลลอฮ์ผู้ทรงมหาบริสุทธิ์
2. ﷺ อ่านว่า “ คีอิลลัลลอฮฺอะลัยฮิวะสัลลัม” เป็นคำสรรเสริญและขอพรแด่ท่านนบีมุฮัมมัด แปลว่า ขออัลลอฮ์ ﷺ ทรงสดุดีและให้ความสันติแด่ท่าน
3. T อ่านว่า “เราะฎียัลลอฮฺอันฮู” เป็นคำขอพรแต่เศาะหาบะฮฺ แปลว่า ขออัลลอฮ์ ﷺ ทรงพอพระทัยต่อท่าน
4. “...” อัญประกาศจะใช้สำหรับการแปลอัลกุรอาน อัลหะดีษ ชื่อหนังสือและคำพูดของคนสำคัญและคนให้สัมภาษณ์
5. (...) วงเล็บเดี่ยวจะใช้สำหรับการเขียนอ้างอิง การอ้างอิงอัลกุรอานและการอธิบายศัพท์ที่สำคัญ
6. (()) วงเล็บคู่จะใช้สำหรับตัวบทอัลหะดีษ

Prince of Songkla University
Pattani Campus